

MOKYKLOS BIBLIOTEKA IR MOKYMAS BEI MOKYMASIS VISIEMS

IFLA/UNESCO Mokyklų Bibliotekų Manifestas

Mokyklos biblioteka teikia informaciją ir idėjas, kurios yra esminės sėkmingai veiklai šiandienos informacijos ir žinių visuomenėje. Mokyklos biblioteka suteikia moksleiviams viso gyvenimo mokymosi įgūdžių, skatina vaizduotę ir įgalina juos tapti atsakingais piliečiais.

MOKYKLOS BIBLIOTEKOS MISIJA

Mokyklos biblioteka teikia mokymosi paslaugas, knygas ir išteklius, kurie įgalina visus mokyklos bendruomenės narius kritiškai mąstyti ir efektyviai naudotis informacija visų tipų laikmenose ir formatuose. Mokyklos biblioteka yra platesnio bibliotekų ir informacijos tinklo grandis sutinkamai su UNESCO Viešųjų bibliotekų manifeste išreikštais principais.

Bibliotekos darbuotojai padeda naudotis knygomis ir kitais informacijos ištekliais: grožine ir pažintine literatūra, spausdintais ir elektroniniais dokumentais, kurie yra prieinami ir betarpiškai, ir nutolusiems vartotojams. Bibliotekoje sukaupta medžiaga papildo ir praturtina vadovėlius, mokomąją ir metodinę medžiagą.

Patirtis rodo, kad tuomet, kai bibliotekininkai ir mokytojai dirba drauge, moksleiviai įgyja geresnių raštingumo, skaitymo, mokymosi, problemų sprendimo, informacijos ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžių.

Mokyklos bibliotekos paslaugos turi būti teikiamos remiantis lygia naudojimosi teise visiems, nepaisant amžiaus, rasės, lyties, religijos, tautybės, kalbos, profesinio ar socialinio statuso. Specialios paslaugos ir medžiaga turi būti teikiama tiems, kurie negali naudotis įprastomis bibliotekos paslaugomis.

Prieiga prie fondų ir paslaugų turi būti grindžiama Jungtinių Tautų Visuotine žmogaus teisių ir laisvių deklaracija ir neturi priklausyti nuo jokia forma pasireiškiančios ideologinės, politinės, religinės cenzūros ar komercinio spaudimo.

FINANSAVIMAS, ĮSTATYMAI IR TINKLAI

Mokyklos bibliotekos yra būtinos kiekvienai ilgalaikei raštingumo, švietimo, informacinio aprūpinimo, ekonominės, socialinės ir kultūrinės plėtros strategijai. Už mokyklų bibliotekas atsako vietos, regionų ir valstybės valdžia; jų veiklą apibrėžia įstatymai ir politikos dokumentai. Mokyklos bibliotekos turi turėti tinkamą ir pastovų finansavimą kvalifikuotiems darbuotojams, komplektavimui, technologijoms ir patalpoms. Mokyklos biblioteka turi būti nemokama.

Mokyklos biblioteka yra svarbus vietos, regioninių ir nacionalinių bibliotekų ir informacijos tinklų partneris.

Jei mokyklos biblioteka yra tose pačiose patalpose su kito tipo biblioteka, pavyzdžiui, viešąja, unikalūs mokyklos bibliotekos tikslai turi būti pripažinti ir palaikomi.

MOKYKLOS BIBLIOTEKOS TIKSLAI

Mokyklos biblioteka yra neatskiriama mokymo proceso dalis.

Raštingumo, informacinių įgūdžių, mokymo, mokymosi ir kultūros plėtrai esminės yra šios pagrindinės mokyklos bibliotekos funkcijos:

- Palaikyti ir plėtoti mokyklos siekiamus tikslus;
- Plėtoti ir palaikyti vaikų skaitymo įpročius ir džiaugsmą skaityti, mokytis ir naudotis bibliotekomis visą gyvenimą;
- Sudaryti sąlygas informacijos kūrimo ir naudojimo patyrimui žinioms, supratimui, vaizduotei ir džiaugsmui;
- Paremti moksleivių siekimą įgyti ir taikyti įgūdžius, reikalingus bet kokios formos ar pobūdžio informacijai vertinti ir naudoti, taip pat jautrumą bendruomenėje vykstantiems komunikacijos procesams;
- Teikti prieigą prie vietos, regiono, nacionalinių ir pasaulinių išteklių, kurie atveria besimokantiesiems skirtingas idėjas, patirtį ir nuomones;
- Organizuoti veiklą, skatinančią kultūrinį ir socialinį sąmoningumą;
- Dirbti su moksleiviais, mokytojais, administracija ir tėvais, siekiant mokyklos misijos įgyvendinimo;
- Skelbti, kad intelektualinė laisvė ir laisva prieiga prie informacijos yra esminės pilietinei ir demokratinei visuomenei;
- Skatinti skaitymą, populiarinti mokyklos bibliotekos fondus ir paslaugas visai mokyklos bendruomenei ir už jos ribų.

Mokyklos biblioteka vykdo šias funkcijas plėtodama paslaugas ir nustatydamą politikos gaires, atrinkdama ir komplektuodama išteklius, suteikdama fizinę ir intelektualinę prieigą prie tinkamų informacijos šaltinių, organizuodama mokymus ir įdarbindama kvalifikuotus darbuotojus.

DARBUOTOJAI

Mokyklos bibliotekininkas yra profesinę kvalifikaciją turintis darbuotojas, kuris atsako už mokyklos bibliotekos darbo planavimą ir vadovavimą jam, dirba kartu su kitais darbuotojais, visa mokyklos bendruomene ir bendradarbiauja su kitomis, pirmiausia viešosiomis, bibliotekomis.

Mokyklos bibliotekininko vaidmenys yra skirtingi ir priklauso nuo biudžeto, mokyklos mokymo plano ir metodikos, nacionalinių teisinių bei finansinių sąlygų. Nors sąlygos skiriasi, visų mokyklų bibliotekininkams, siekiantiems efektyvios mokyklos bibliotekos veiklos, gyvybiškai būtinos sritys yra ištekliai, biblioteka, informacijos vadyba ir mokymas.

Besiplečiant kompiuterių tinklams, mokyklos bibliotekininkas turi būti kompetentingas ir pajėgti planuoti bei apmokyti įvairių informacijos įgūdžių mokytojus ir moksleivius. Tam reikalingas nuolatinis kvalifikacijos kėlimas ir profesinis ugdymas.

VEIKLA IR VALDYMAS

Kad būtų užtikrinta efektyvi ir skaidri veikla, reikia:

- Suformuluoti mokyklos bibliotekos politikos gaires, kuriose tikslai, prioritetai ir paslaugų spektras atitiktų mokymo planą;
- Organizuoti mokyklos biblioteką pagal profesinius reikalavimus ir jų laikytis;
- Siekti, kad paslaugos būtų prieinamos visiems mokyklos bendruomenės nariams ir kad biblioteka veiktų atsižvelgdama į vietos bendruomenės kontekstą;
- Skatinti bendradarbiavimą su mokytojais, mokyklos vadovybe ir administracija, tėvais, kitais bibliotekininkystės ir informacijos profesionalais, bendruomenės grupėmis.

MANIFESTO ĮGYVENDINIMAS

Šalių vyriausybės yra raginamos įpareigoti nacionalines švietimo ministerijas parengti strategijos ir politikos dokumentus šio Manifesto principus įgyvendinimui. Planuose turi būti numatyta įtraukti Manifestą į mokytojų ir bibliotekininkų rengimo mokymo planus ir tęstinio mokymo programas.

Glenys Willars, IFLA (Tarptautinės bibliotekinių asociacijų ir institucijų federacijos) Mokyklų bibliotekų ir resursų centrų sekcijos vadovė. 1998 m. rugpjūtis

Iš anglų kalbos vertė Audronė Glosienė

2000-11-23

Šaltinis anglų kalba: The School Library in Teaching and Learning for All: IFLA/UNESCO School Library Manifesto / International Federation of Library Associations and Institutions: Section of School Libraries and Resource Centres. <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/manifest.htm>